

PO DRŽAVNEM UDARU NA KORSIKI

Francija se nahaja na robu meščanske vojne

Generali nadaljujejo boj proti Parizu - De Gaulle pripravlja svojo vlado

Pažnja mednarodne javnosti je še vedno obrnjena na Francijo, kjer se dogajajo zelo čudne in kaj nevarne stvari.

Dne 13. maja so se, kot znano, poveljniki vojske v Alžiriji uprli zakoniti vladi v Parizu, ustanovili Odbor za javni blagor ter vzeli vso državno oblast v svoje roke. Istočasno so poslali predsedniku republike Cotyju poziv, naj tudi v Franciji sami izroči oblast predstavniku vojske, to je generalu De Gaulleu.

Državnemu poglavarju so torej nekako predpisali, koga naj postavi na čelo vlade. Samo od De Gaulle, kateremu zaupajo, so voljni sprejemati v bodoče ukaze in jih izvrševati.

Ko se je to zvedelo, je ves svet spoznal, da je Francija zabredla v najtežjo in najnevarnejšo krizo svoje povojne zgodovine. Zakaj najhujše, kar more kako državo zadeti, je, da ji vojska, ki je poklicana skrbeti za zakoniti red in ščititi meje domovine, naenkrat odreče pokorščino.

PFLIMLIN SE BRANI

K sreči za francosko demokracijo je v trenutku vojaškega upora bil v Parizu na vladi odločni in pogumni krščanskodemokratski voditelj Peter Pflimlin.

Ta je brez odloga proglasil nad državo izjemno stanje, mobiliziral vso policijo in orožnike in jih osredotočil v prestolnici ter pretrgal z Alžirijo vse pomorske, letalske in telefonske zveze, upajoč da že s tem ukrepom ukloni uporne generale.

In res se je zdelo, da bo Pflimlin s tako politiko uspel. Koliko časa bi bili mogli generali vztrajati brez slehernega dovoza iz domovine? Od kod naj bi vzeli milijardo dnevno za vzdrževanje vojske? Kmalu bi bili ostali brez hrane in orožja ter se morali predati.

Tedaj je pa posegel vmes De Gaulle. S svojimi izjavami je Pflimlinu zmešal račune. Namesto da bi upornike obsodil, jih je začel pred vsem svetom opravičevati in jim dajati potuho. Obenem je poudaril, da je voljan prevzeti vso oblast v državi, a da se je noče polastiti s silo, temveč le na podlagi »izrednih pooblastil«.

Kako bi izredna polnomočja uporabil, pa ni hotel povedati. Javnost je le vedela, da sovraži obstoječe stranke in njih zastopnike v parlamentu, češ da ne delajo drugega, kot se med seboj kregajo in pulijo za oblast in pri tem uničujejo moč in ugled Francije v svetu.

De Gaullova kritika je v bistvu pravilna, kajti francoski parlamentarizem se je res izpridil in je postal že širokim ljudskim slojem zoprni. Vedeti pa je treba, da je francoski narod v ogromni večini kljub vsemu demokratsko čuteč ter noče zamenjati sedanje vladavine z vojaško diktaturo. Saj bi to ne pomenilo nič drugega, kot da bi prišel iz dežja pod kap.

DOGODKI NA KORSIKI

Edino če bi De Gaulle nudil zanesljiva jamstva, da Franciji ohrani demokratske svoboščine, bi ljudje sprejeli, da prevzame vlado, ukroti uporne generale in s tem reši državo iz današnje stiske.

Ker pa demokrati De Gaulle ne zaupajo, se je Francija razcepila v dva tabora: na eni strani so uporni generali, skrajni nacionalisti in fašisti, na drugi vse demokratske stranke in struje, ogromna večina katoliške duhovščine in vsi delavski sindikati, pripravljeni podpirati s splošnimi stavkami demokratsko vlado.

Potuha, ki jo je De Gaulle hotel ali nehotel dal upornikom v Alžiriji, je pa na žalost imela za posledico, da so ti postali še bolj drzni ter prenesli upor v Francijo samo.

Padalci iz Alžirije so se preteklo soboto izkrcali z letali na otoku Korsiki, zasedli ondotna vladna poslopja ter se polastili tudi tu vse državne oblasti.

Vojaki in Afrika

Prenapeti nacionalizem je tudi vzrok, da generali ne morejo razumeti, kako se kolonialno gospodarstvo povsod in tako tudi v severni Afriki nezadržno ruši. Ne gre jim v glavo, da je na priliko položaj v Alžiriji postal naravnost neznosen.

Dežela, ki je 8-krat večja kot sama Francija, šteje okoli 9 milijonov ljudi, od katerih je 8 milijonov domačinov in 1 milijon Evropejcev. Približno 80 odstotkov prebivalcev živi še od poljedelstva in zato je za domačine zemlja vir življenja.

Vedeti pa je treba, da sta dve tretjini kmečke zemlje v lasti Francozov, ali natančneje povedano 50 tisoč francoskih veleposestnikov. Med temi jih je 70, ki sami posedujejo okoli 500 tisoč juter.

Industrija in trgovina sta pa sploh izključno v rokah Francozov. Oni so gospodarji vseh naravnih bogastev Alžirije. V zadnjem času so se polastili tudi nafte v Sahari.

Ta je posebno prirasla k srcu francoskim nacionalistom. Z njeno pomočjo upajo, da bo Francija postala tretja z nafto najbogatjša država na svetu: prva bi bila Amerika, druga Rusija, tretja Francija.

RODOLJUB, KI NI POLITIK

»Zmaga se bliža! V kratkem bomo v Parizu!« so na binokostni ponedeljek razglasili voditelji upornikov množicam v glavnem mestu Korsike Ajacciu.

Ti dogodki so napravili na prebivalstvo vse Francije silen vtis in globoko vzburkali duhove. Toda četudi gre na Korsiki za očitno vstajo zoper državo, je general De Gaulle ni hotel obsoditi.

To je še bolj zgostilo in povečalo sume, da glede demokracije in zakonitosti nima popolnoma čistih namenov.

Razen tega je treba znati, da pogumni organizator protihitlerjevske oborožene borbe za časa vojne na žalost ni politik in državnik. To ni že zavoljo tega, ker ga prešinja nadvse pretiran nacionalizem.

O Franciji govori vselej kot o deželi »večne slave«, kot o »svetovni velesili«, ki ji pritiče vodilna vloga v Evropi in na svetu. Če Amerikanci, Angleži in drugi narodi Franciji tega ne priznavajo, ji delajo veliko krivico.

De Gaulle se, kot vidimo, ne more sprijazniti z zgodovinsko stvarnostjo, da Francija danes ni več to, kar je nekoč bila. Velesila je samo še po imenu in na zunaj, ne pa po svoji moči in po vplivu v mednarodnem življenju.

Kako si nacionalisti zamišljajo, da je mogoče stalno odrivati domačine od prirodnih bogastev in orne zemlje njihove lastne dežele, je naravnost nepojmljivo.

FRANCIJA NA KRIŽPOTJU

Mnogi francoski politiki so uvideli, da tako stanje ne more dolgo trajati. Zato so delali na to, da se Alžiriji prizna samostojnost kot Tuniziji in Maroku ter začne zatem z enakopravnimi arabskimi domačini skupno gospodarsko izkoriščanje dežele.

Vendar je sleherni tak poskus naletel dolejš na ogorčen odpor tistih 50.000 kapitalistov, katerim so se vselej priključili od nacionalizma zaslepljeni generali.

Vpliv vojakov je na žalost segal stalno iz Afrike v Francijo samo. To vidimo najnazorneje ravno te dni, ko je pariško vlado pustila vojska popolnoma na cedilu ter se De Gaulle obnaša tako, kot da je že gospodar v državi.

Ta teden je po pariškem radiu pozval »kopne, pomorske in letalske sile v Alžiriji«, naj čuvajo javni red in mir ter poslušajo svoje

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

TITOV ODGOVOR

Na ultimat, ki ga je poslal osrednji odbor boljševiske stranke jugoslovanskim komunistom, naj izbirajo med zapadom in taborom socialističnih držav, je maršal Tito odgovoril vljudno in pomirljivo, toda zelo jasno.

Besedilo odgovora ni bilo še objavljeno, a njegova vsebina je vendar znana: Jugoslavlani so vedno pripravljeni razpravljati z ostalimi komunisti o vseh medsebojnih ideoloških razlikah, toda le v duhu tovariške enakopravnosti. Ukazov iz inozemstva ne morejo vzeti k znanju, ker hočejo brezpogojno ohraniti svojo samostojnost tako v notranji, kot zunanji politiki.

Odgovor je došel v Moskvo ravno v času, ko so tam zborovali predstavniki osmerokomunističnih strank in držav, članice tako imenovanega Varšavskega pakta. Kot opazovalci so prisostvovali posvetovanjem tudi odposlanci Kitajske in drugih komunističnih dežel.

Mednarodna javnost je pričakovala, da bo v Moskvi proglašena ponovna obsodba Jugoslovancev, podobna tisti, ki jo je izrekel Kominformburo za časa Stalina l. 1948.

Brzjavka Nikite Hruščeva

Da se nekaj pripravlja zoper Tita, je bilo razvidno iz naslednjih znakov: Maršal Voršilov je preklical uradni obisk v Jugoslaviji in rusko-jugoslovanska gospodarska pogajanja so bila preložena na nedoločen čas, to je odpovedana. Ravno tako so bila odpovedana razna srečanja ruskih in drugih komunističnih športnikov z jugoslovanskimi. V tujih komunističnih časnikih so se množili napadi na Jugoslovane, češ da so se oddaljili od načel marksizma in leninizma ter približali zapadnemu kapitalizmu. Vsak čas je bilo pričakovati, da proglasi Sovjetska Rusija gospodarski bojkot nad Jugoslavijo.

Tedaj je pa prišlo presenečenje: Hruščev je poslal Titu brzjavko, s katero mu je toplo čestital k 66. rojstnemu dnevu ter obenem izrazil upanje, da se bodo vse idejne razlike med jugoslovanskimi komunisti in vzhodnim taborom mirno poravnale.

V mednarodnem svetu se politični krogi sprašujejo, kaj naj to pomeni. Zdi se, kot da so se v Moskvi premislili in odvrkli misel na odkrit boj proti Titu. Toda bogsigavdi, kaj se v resnici skriva za čestitkami Nikite Hruščeva.

NEMŠKA MANJŠINA NA VOLITVAH

Južni Tirolci so na nedeljskih volitvah na celi črti zmagali. Ker so nastopili v narodni slogi na enotnih listah, so si priborili 3 poslance in 2 senatorja. Ljudem niti na pamet ni padlo, da bi oddali en sam glas Italijanski kršč. demokraciji, čeprav je tu ljudstvo tako verno kot morda nikjer v državi.

To je poysem naravno, saj se nemška manjšina bori, da bi prišla do svojih pravic, v glavnem proti vladajoči stranki demokristjanov, ki so na Južnem Tirolskem ravno taki nacionalisti kot pri nas. Da bi Nemci podpirali pri volitvah svoje narodne nasprotnike, je zanje nekaj nemogočega.

Nas je, odkrito rečeno, pred njimi sram, da se je to moglo zgoditi med Slovenci naših krajev.

DOLINA AOSTE

Francozi iz Doline Aoste so si izvojevali v nedeljo enega senatorja in enega poslanca, kot predvidevajo obstoječi zakoni. Njihova politična organizacija Union Valdôtaine sestoji v glavnem iz katoličanov in je zato dolgo let tesno sodelovala s tamkajšnjimi demokrščanskimi italijanskimi priseljenici. Skupno z njimi je vladala v deželni zboru.

Toda ravno tako kot Južni Tirolci so se tudi Francozi sprli z demokristjanskimi nacionalisti, ki so skušali izriniti francoske domačine iz uprave lastne dežele in se širiti na njihov račun v Dolini Aoste.

Francoze so pri teh volitvah podprle proti demokristjanom vse levičarske stranke: socialisti, socialni demokratje in komunisti. Tako je manjšina prišla do svojih dveh zakonitih zastopnikov v rimskem parlamentu.

FAŠISTI IN JUŽNI TIROLCI

Pretekli petek je nemška vas Tramin na Južnem Tirolskem doživela razburljivo noč. Ko se je zvečerilo, je priropotalo v kraj 10 avtomobilov misovcev in se ustavilo na glavnem trgu, kjer se je pomenkovala mala skupina fantov. Fašisti so začeli izzivati in domačini so jim odgovarjali. Naenkrat izstopi vseh 60 misovcev iz vozil in se s palicami spravi na ducat mladincev, ki so se pa postavili v bran, trgali napadalcem palice iz rok in jih začeli mlatiti. Istočasno je zabrlizgala sirena in prebivalstvo se je usulo iz hiš in šlo na misovce, katerim se je končno posrečilo, da so se pošteno nabunkani rešili iz vasi.

S tem bi bila vsa zadeva končana, da se ni prikazala v vasi policija, ki je hotela s silo sprazniti trg. S tovarniki je zavozila v množico, karabinjeri so lučali na ljudi solzilne bombe, a ni nič zaleglo. Nekateri fantje so lovili bombe z rokami in jih metali nazaj. Od vseh strani je treskalo kamenje na avtomobile policistov, ki so začeli streljati v zrak ter se nato umaknili iz vasi, da se izognejo krvolitju.

Razkačenega prebivalstva ni bilo mogoče ukrotiti. Šele ko sta se okoli polnoči prikazala v vasi predsednik Južnotirolske ljudske stranke dr. Magnago in podpredsednik dr. Volgger ter nagovorila na trgu zbrane domačine, so se duhovi pomirili. Na njun poziv so se ljudje vrnili na svoje domove.

Dogodke smo omenili, ker jasno kažejo, kako zelo so se razmere na Južnem Tirolskem spremenile.

Prebivalstvo, prej znano kot izredno mirno in oblastvom pokorno, postaja čedalje bojevitejše in mu ni več tako lahko vladati kot v dobi fašizma.

KDO JE GOVORIL RESNICO

Za časa volilne borbe je Kat. glas pozival verne Slovence, naj 25. maja podprejo protislovensko Kršč. demokracijo, češ da gre sedaj v prvi vrsti za to, da se rešijo pred brezbožnim komunizmom demokristične svobode in višje verske vrednote, spričo katerih smo dolžni potisniti v ozadje vse ozire na slovenske narodne koristi.

Na to smo odvrnili, da smo tudi mi nasprotniki komunistične diktature, a da se je komunistična nevarnost zadnja leta v Italiji k sreči zmanjšala. Usoda demokracije v republiki ni v ostalem niti najmanj odvisna od

peščice slovenskih glasovnic in vrh tega demokristjani sami sploh ne iščejo pomoči pri naši manjšini. Če jih kljub temu nenaproseni in brez vsakega pogoja podpremo, pride mo slov. katoličani le na glas, da smo narodno nezanesljivi ljudje.

Toda vsi naši razlogi so bili zaman: Kat. las je vztrajno ponavljal, da sta vera in Cerkve v vse večji nevarnosti, da je treba rešiti demokracijo in tako dalje. Zdelo se je, kot da nam grozi vesoljni potop.

Ker smo ugotavljali *dejansko stanje v državi*, so nas sumničeli filokomunizma in ti tovtstva.

Številke govore

Poglejmo sedaj, kdo med nami je pisal resnico. Vzemimo na pomoč uradne številke. Pri volitvah v poslansko zbornico je Kršč. demokracija l. 1953 dobila vsega 10 milijonov 859 tisoč glasov, v nedeljo pa 12 milijonov 508 tisoč. Njena moč je torej zrastle za nič manj ko 1 milijon 649 tisoč volivcev.

Komunisti so l. 1953 zbrali 6 milijonov 122 tisoč glasov, v nedeljo 6 milijonov in 700 tisoč. Če pomislimo, da se je medtem zastran mladih letnikov število volivcev v državi znatno povečalo, so komunisti 25. maja dejansko nazadovali. V poslanski zbornici bodo imeli demokristjani 11 sedežev več, komunisti pa 3 manj.

Kje je torej bila tista strašna komunistična nevarnost? Samo v glavah nekaterih gospodov, da laže zahtevajo od Slovencev, da glasujejo za svoje raznarodovalce.

KAJ SE JE ZGODILO NA VOLIŠČIH

Na nedeljskih volitvah je bilo v Rimu tudi marsikaj šaljivega. Neki volivec je šel z glasovnico v kabino, v kateri je ostal celih 20 minut. Ko so pogledali, kaj je z njim, so ugotovili, da trdno spi.

Drugi volivec je pa glasovnico, takoj ko so mu jo izročili, enostavno požrl. Reveža, ki je iznenada znorel, so prepeljali v umobolnico.

Pet starih ljudi je pa v Italiji zadela na voliščih srčna kap, od katere so na mestu umrli.

ČUDOVITE PODOKNICE

V petek zvečer so bile vse lepote v vasi Bellombra pri Ròvigu prav prijetno presenečene. V vas se je pripeljala kar z avtobusom družba zastavnih fantov z mandolinami in kitarami. Hodili so od okna do okna, kjer so do polnoči mlo prepevali in brenkali, da je marsikatero srce drhtelo v radosti. Naslednje jutro je pa po vasi vse preklinjalo. Vasovalci so bili namreč sestavljeni od polovice tatov. Medtem ko so eni peli, so drugi pokradli vse kure in peteline v vasi.

V BLAZINAH IN ŽIMNICAH

Znano je, da posebno stare ženske rade hranijo in skrivajo denar v posteljah. Taka navada je tudi v Ameriki: v mestu Hammond so pred kratkim nesli po smrti neke vdove prerahljat blazine. Ko je tapetnik začel krtačiti s strojem volno, so se izpod igel usuli kupi razcefranih bankovcev. Bilo jih je za 19 milijonov lir, a so jih le malo mogli rešiti.

NAJTRŠA GLAVA

V Chicagu so priredili tekmo, kdo ima najtršo glavo. Zmagal je neki glumač, kateremu se je posrečilo prebiti v 4 urah in 27 minutah z glavo zid iz opeke.

„Dan italijanske Švice“

V Švici prebivajo, kot znano, drug poleg drugega 4 narodi: Nemei, Francozi, Italijani in Retoromani. Največ je Nemcev, ki predstavljajo 72 odstotkov prebivalstva, medtem ko je Italijanov približno 5 odstotkov. Razen tega je njihova domačija v kantonih Ticinu in Granbündenu izpostavljena nevarnosti, da bi se vanjo naseljevali in se tu širili podjetnejši in gospodarsko močnejši nemški sosedi ter spremenili čisto italijanski značaj dežele.

Za visoko omiko Švice je pa značilno, da smatrajo vsi njeni vodilni ljudje, tudi Nemci, raznolikost jezikov in kultur za pravo bogastvo švicarske države, ki ga je treba za vsako ceno ohraniti. Iz tega vzroka se mora zaščititi tudi italijanska narodna posest v Ti-

cinu in Granbündenu pred tujim priseljevanjem.

V ta namen je bil 10. maja prirejen v glavnem mestu zvezne republike, v nemškem Bernu, Dan italijanske Švice, s katerega je šel javen poziv na ves švicarski narod, naj podpre italijanske sodržavljanke v obrambi njihovega narodnega ozemlja.

Zaostali so za stoletja

Državna misel Švice, je rečeno v proglasu, »odločno zahteva, da se vsa naša jezikovna ozemlja ohranijo, ter, zakoreninjena v svojih starodavnih običajih in posebnostih, krepko razvijajo. Ravno zato, ker je italijanska Švica majhna in šibka, je v veliki meri navezana na razumevanje in pomoč vseh državljano-

nov. Ta proglas smo brali v dnevniku Zürcher Zeitung približno iste dni, ko je v Sesljan dospel iz Rima minister Bo, da otvori v tem slovenskem kraju 26 novih stanovanj za družine Italijanov »iz Julijske krajine in Dalmacije«. Tuja naselbina, ki je bila tudi blagoslovljena, je zrasla tako že na 126 stanovanj.

V Švici torej zaščita italijanskega značaja Ticina, pri nas pa očiten vpad v tisočletno narodno posest Slovencev. Kolika razlika v kulturi dveh evropskih držav! Italijanski nacionalizem je zaostal za Švico za — stoletja! Od take laške kulture se naši ljudje kot Slovenci in kristjani nimajo torej prav ničesar učiti.

ATOMSKA TOVORNA LADJA

V ameriškem mestu Camdenu so začeli graditi tovorni parnik na atomski pogon. Imenoval se bo Savannah kot ladja na paro, ki je l. 1818 prva preplula Atlantik. Preden bo nova ladja izrabila pogonsko silo, bo lahko vozila po morju 3 leta in pol, medtem ko se morajo današnje ladje oskrbeti z gorivom na vsakih 13 milj.

Savannah bo izplovala leta 1960.

PRODAJA OTROK

V Mehiki je policija zgrabila tolpo štirih žensk in enega moškega, ki so se bavili s človeškim blagom. Kradli so otroke in jih prodajali po 5 do 25 tisoč lir kos. Za 20. stoletje je neverjetna kupčija je trajala več let. Lumpje pa niso le ti roparji, ampak še bolj tisti, ki so nesrečne otroke kupovali kot sužnje.

FINANCE ITALIJE

Primanjklaj v državnem proračunu Italije bi bil moral znašati za leto 1957-58 približno 223 milijard lir. Ker je pa medtem država imela 138 milijard več dohodkov, kot je pričakovala, se bo zguba do 30. junija 1958 znižala za 138 milijard.

TEHTEN DOKAZ

Na univerzi v New Yorku je neki visokošolec postal doktor psihologije, ker je spisal delo »o človeški lahkovernosti«. Lahkovernost ljudi je dokazal tudi z naslednjim lastnim preizkusom: v časopisju je objavil, da ima na razpolago večje število opic, ki znajo opravljati vsa hišna dela. Oglasilo se je kar 7.321 kupcev za opičje služkinje.

Po svetu

Sovjetska zveza — Na ruski znanstveni postaji Vostok blizu južnega magnetnega tečaja so zadnje dni aprila zabeležili 73 stopinj pod ničlo. V tem letnem času niso nikjer na zemlji doslej izmerili takega mraza.

Argentina — V neki tovarni mesnih izdelkov so te dni praznovali 100-letnico podjetja. Naslednji dan so morali zdravniki zdraviti nad tisoč delavcev, ki so se zastrupili s pokvarjenimi mesnimi konservami.

Kitajska — V Pekingu, glavnem mestu Kitajske, so pred kratkim odkrili spomenik vsem borcem, ki so v zadnjih 100 letih padli za svoje ideje. Spomenik je visok 38 m, tehtal 10 tisoč ton in so ga gradili nad 8 let.

Avstrija — Na Gradiščanskem v Avstriji so odkrili ostanke keltskega naselja. V letošnjem poletju nameravajo izkopavati razvaline.

Jugoslavija — Ko je bil Dušan Cretinovič iz Srbije še deček, mu je padel v oko košček živega apna. Šele po 40 letih, ko je že postal upokojenec, se je dal operirati, in sedaj spet vidi tudi na desno oko.

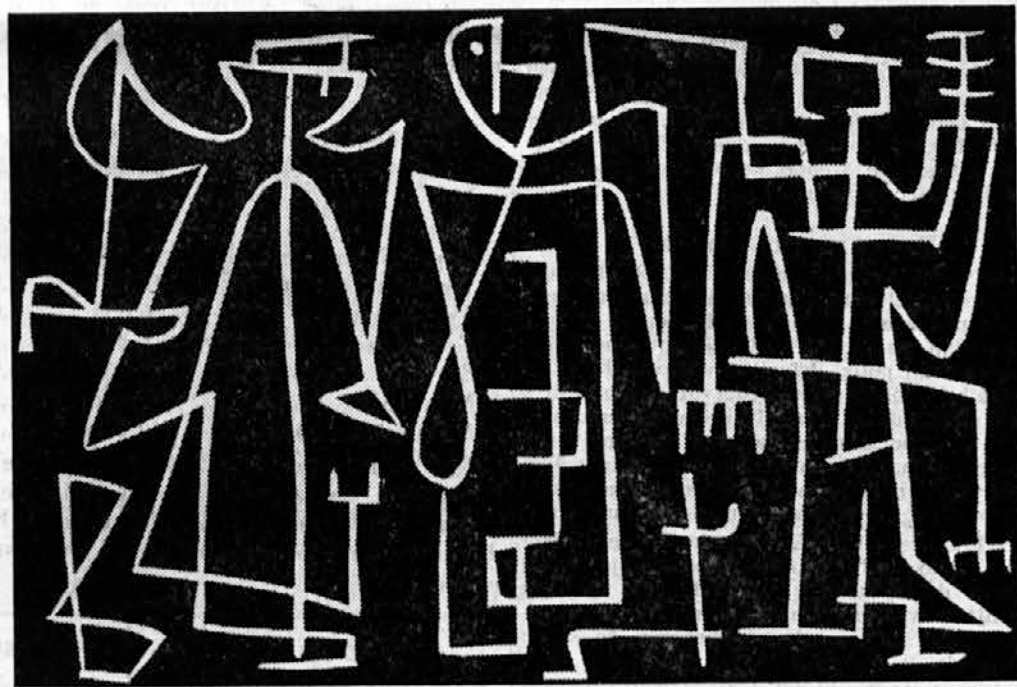
Nemčija — V Kölnu so odprli novo banko, katere blagajnik sedi pod 25 cm debelim steklenim zvonom. Stekla ne more prebiti niti revolverski strel iz neposredne bližine. Blagajnik sprejema in oddaja denar skozi ozke reže. S tem mislijo preprečiti vse pogostejše roparske napade na blagajne.

Anglija — V mestu Kingstone nosi nekdo površnik iz volne, o katerem so ugotovili, da je bil izdelan leta 1865. Kroj je sicer zastarel, a plašč je dobro ohranjen. Na notranji strani ima velik žep, v katerem so svoj čas obvezno nosili steklenice konjaka.

Slovenija — Predstavniki ljubljanskega Litostroja in nemške tovarne Voith iz Heindenheima so podpisali pogodbo o izdelavi dveh turbin po 150 tisoč konjskih sil za hidrocentralo v Splitu. Turbini bosta največji na Balkanu in med največjimi na svetu.

ZDA — Dva meseca po volitvah v Severni Karolini so ugotovili naslednje: za guvernerja je kandidiral tudi ugleden član republikanske stranke. Od skupno 1 milijona oddanih glasov jih je prejel 363 tisoč, čeprav je 19 tednov pred volitvami umrl!

Kanada — V Kanadi proučujejo, ali je možno zgraditi prisluskovalno postajo, ki bi ugotavljala letanje medcelinskih izstrelkov.

Avgust Černigoj

Igralci (linorez)

Starosta slovenskih tržaških slikarjev Avgust Černigoj je te dni udeležen s svojimi deli na razstavah v raznih evropskih mestih. Šest njegovih grafik je na spomladanski veliki razstavi na Dunaju, nekaj barvnih grafik je v Grenchenu v Švici, več barvnih bakropisov pa je v Tarantu v Italiji.

Francija se nahaja na robu meščanske vojne

(Nadaljevanje s 1. strani)

poveljnike. Upornim generalom in poveljniku vojne mornarice je izrazil De Gaulle svoje »zaupanje« ter jim obenem naznanil, da je že začel pripravljati pogajanja za sestavo svoje vlade.

De Gaullova izjava o novi vladi, o kateri ni nihče nič vedel, je udarila v javnost kot

strela z vedrega neba. Parlament je na burni nočni seji izrekel ponovno Pflimlinu zaupnico ter ga z ogromno večino glasov pozval, naj ostane na oblasti ter nadaljuje borbo proti upornim generalom.

Ves svet z napeto pozornostjo čaka, kaj se bo sedaj zgodilo. Francija doživlja res težke dneve. Ta teden se bo odločila usoda njene demokracije.

Obisk v Zgoniku

Zgonik je tipično kraško naselje in je znan po vsej Tržaški kot ponosna in narodno zavedna vas.

Ljubitelji našega Krasa se spomladi in poleti radi tu ustavljajo, da si ogledajo številne kraške zanimivosti, da spijejo kozarec dobrega domačega vina in poiščejo nekoliko svežega »pršuta« (gnjati). Kdor izmed bralcev Novega lista ni bil še v Zgoniku, naj ga obišče; ne bo mu žal. Videl bo prijazno cerkev, značilne kraške hiše in borjače s stebri. Ljubitelji kraških jam, vrtač in dolin ne bodo nikjer našli toliko kraških značilnosti. Iz vasi se jim bo nudil tudi krasen razgled in domačini ga bodo prav gotovo prijazno sprejeli.

Zgoniška občina, ki šteje okoli 1000 duš, je ena najrevnejših na Tržaškem. Prebivalci so na pol delavci in na pol kmetje. Bavijo se s kmetijstvom, ki pa na žalost ne prinaša vsem dovolj dohodkov, ali pa delajo v kamnolomih ter v drugih industrijskih podjetjih. Zelo trda je borba za vsakdanji kruh. Mladina hiti pa v mesto, kjer upa na bolj plačano zaposlitev.

Položaj kmetijstva

S težkim srcem ugotavljamo, da se zanimanje za kmetijstvo dan za dnem manjša. V povojnih letih so naši ljudje na žalost preveč zanemarjali zemljo; šli so raje za lahkimi zaslužki, ki jih tedaj ni bilo težko najti. Marsikomu se je zdelo kmetovanje prenaporno in premalo dobičkanosno, včasih celo poniževalno. Danes pa, ko se politični položaj na Tržaškem spreminja in ko je vedno težje najti dela, se kmečka mladina mora vrniti k zemlji. Marsikateri kmečki fant, ki morda danes zavida svoje delavske tovariše zaradi mesečnih prejemkov, bo sčasoma spoznal, da domača zemlja lahko nudi gospodarski obstoj. Zdi se nam, da bi mladina imela v bodočnosti več zadoščenja, če bi se v večji meri posvetila zemlji svojih dedov, kajti zemlja ni doslej še nikogar izdala. In končno je kmet neodvisen človek, kar je večkrat mnogo več vredno kakor marsikatera tedenska ali mesečna plača.

Nujne so premembe

Zemlja pa terja moderniji način obdelovanja. Poljsko orodje je treba nujno mehanizirati. Če hoče kmet, da mu zemlja obilneje rodi, mora v svojem delu marsikaj spremeniti. Nujno je potrebno intenzivno obdelovati polja, dvigniti živinorejo, ki je na Krasu najbolj donosna kmetijska stroka; izbirati s pomočjo silosov dobra in zemlji primerna semena in saditi le donosne kulture. Važno je pripomniti, da ima n. pr. vrtnarstvo zaradi bližine mesta veliko možnost, da se razvije, saj je tako rekoč še neizkoriščena panoga. Kmet se mora učiti, zanimati se za novosti, brati časopise, kajti le tako bo na svojem posestvu lahko živel. Tako izobrazbo morejo bodoči gospodarji dobiti samo v kmetijski šoli, kjer jih strokovnjaki uvajajo v skrivnosti smotrnega izkoriščanja zemlje in jim vzbujajo ljubezen do skope kraške grude.

Menimo, da bi Zgonik bil danes najbolj primeren kraj, kjer naj bi se ustanovila taka šola. Tu naj bi se doraščajoči kmečki fantje s Tržaškega pripravljali na bodoči poklic. Prepričani smo, da bi taka šola naletela na splošno odobravanje vseh kmetov na Tržaškem in bi se zanj našlo tudi dovolj učencev. Prejšnja leta so v zgoniški občini bila v tem času v teku mnoga javna dela, letos pa opazno skoraj popoln zastoj. Gradbeni načrt šole kaže ni sploh še odobren in to zavlačevanje je vredno obzora, ker se z njim po nepotrebnem prizadeva precejšnja škoda našemu gospodarstvu.

Le redke vasi na našem Krasu pričajo, da so tu življenjski pogoji zelo težki. Pridnemu in skromnemu Kraševcu bi moralo prinašati večje dohodke tudi gozdarstvo. Lice kraške planote bi se moglo popolnoma spremeniti s pogozdovanjem. Z drevesnimi odpadki, kakor sta listje in vejčve, bi se plast humusa ojačila, kar bi povzročilo, da bi zemlja postala rodovitnejša in odpornejša. Znan je primer Lipice in njene okolice, kjer so na značilnem kraškem zem-

ljišču rasli veliki hrastovi gozdovi. Kar so dosegli pri Lipici, bi lahko dosegli tudi po ostalem Krasu, saj so pogoji povsod enaki.

Zadružna mlekarna

Potrebno je spregovoriti še nekaj besed o današnjem zastarelem načinu prodaje mleka. Večina domačinov in okoličanov prodaja mleko mlekaricam, ki ga raznašajo po Trstu. Te pa imajo včasih velike sitnosti ter tu pa tam plačajo globe. Zato se čuti potreba, da bi se prodaja mleka drugače uredila. Mleko s Krasa je po kakovosti mnogo boljše od furlanskega, toda Furlanija z nami danes uspešno tekmuje, ker je razpečevanje mleka dobro organizirano. Obstajajo namreč zadruge, ki mleko vstekljeni in jo in pasterizirajo. Pri nas pa tega ni. Ker smo prepričani, da je v organizaciji moč, menimo, da bi bilo zelo koristno, če bi se pri nas ustanovila zadružna mlekarna, ki bi služila tudi bližnjim vasi ter skrbela za prodajo mleka. Na ta način bi se povečalo tudi število živine in s tem bi bil večji zaslužek zagotovljen. Zbrati bi morali potrebni kapital in ustanoviti delniško družbo. Tudi marsikdo, ki ni kmet, bi bil pripravljen kupiti nekaj deležev.

D. T.

DEVIN

Komaj nekaj tednov po strašni nezgodi, pri kateri so v bližini Nabrežine zgubile življenje kar tri osebe iz naše občine, moramo na žalost spet poročati o smrtni prometni nesreči. Njena žrtev je v torek zvečer postal 36-letni Albin Legiša iz Devina. Pokojnik se je na motorju vrste Motom vračal okrog 19.30 iz Trsta, kjer je bil zaposlen, ko je v bližini Sosljana iz doslej neznanih razlogov nenadoma zavil s ceste ter se z glavo zaletel v obcestno skalovje. Bil je skoraj na mestu mrtve. Truplo so kmalu zatem prepeljali v mrtvašnico na devinskem pokopališču ter ga v četrtek popoldne položili v grob.

Pokojnik je sin devinskega pismonoše g. Antona Legiša. Bil je mož dobrega srca, vselega značaja in narodno zaveden Slovenec. Njegova tragična smrt ni hudo prizadela samo svojcev, temveč vso vas in bližnjo okolico. Naj v miru počiva v domači zemlji! Hudo užaloščeni ženi in očetu izrekamo globoko občuteno sožalje.

Volitve na Tržaškem

Tudi na Tržaškem kot v ostali republiki so nedeljske državnozborske volitve potekle v najlepšem redu. Od 230 tisoč 71 volilnih upravičencev je izpolnilo državljansko dolžnost 220 tisoč 593 oseb, se pravi 96,22 odstotka.

Štetje glasovnic je pri nas bilo znatno hitreje kot v ostali Italiji, ker Tržačani niso volili senatorjev. Volilni izidi so zato bili znani že v ponedeljek pozno zvečer. Ti so naslednji:

Stranka	število glasov	odstotek
Kršč. demokracija	72.593	33,48
Komunisti	50.406	23,25
MSI	34.062	15,71
Liberalci	7.211	3,32
Republikanci-radikali	7.278	3,36
Nennijski socialisti	12.837	5,92
Tržaška zveza	6.658	3,07
Fronta za neodvisnost	6.303	2,91
Socialni demokrati	13.956	6,44
Monarhisti (Lauro)	2.866	1,32
Narodni monarhisti	2.640	1,22

Ker je bilo oddanih 216 tisoč 814 veljavnih glasov, znaša količnik za izvolitev enega poslanca 36 tisoč 135. Zaradi tega je Kršč. demokracija dobila 2 poslance, komunisti pa enega.

Četrtega poslanca dobe po vsej verjetnosti fašisti, in sicer s pomočjo ostankov iz vse-državnega volilnega okrožja.

Od demokristjanskih kandidatov sta prejela največ preferenčnih glasov g. Giacomo Bologna in prof. Narciso Sciolis ter s tem bila izvoljena v poslansko zbornico. Komunistični poslanec je postal, kot je bilo predvideti, Vittorio Vidali.

Volitve na podeželju

V pet podeželskih občinah je bilo v volilnih seznamih vpisanih skupno 17.808 volivcev. Po uradnih podatkih je v teh občinah glasovalo 17.311 oseb, vendar je težko izračunati natančni odstotek volilnih udeležencev, še teže pa natančno ugotoviti, za katere italijanske stranke so Slovenci glasovali, ker so v vseh občinah, zlasti pa v devinsko-nabrežinski in zgoniški, volili tudi vojaki, policisti, financarji itd.

Le tako si namreč moremo razlagati, zakaj je v Devinu-Nabrežini volilna udeležba znašala 100,84 odstotka, v Zgoniku pa celo 105,6 odstotka.

V spodnji razpredelnici objavljamo volilne izide v vseh občinah na tržaškem podeželju:

O B Č I N A	KD	KPI	MSI	PLI	PRI-PR	PSI	UT	FI	PSDI	PMP	PNM
Devin-Nabrežina	1229	1172	312	36	38	512	108	180	244	18	19
Dolina	897	1875	44	12	16	359	119	44	48	6	14
Zgonik	216	433	16	4	10	103	44	15	36	3	6
Repentabor	98	121	13	2	9	44	54	3	7	—	1
Milje	2547	4054	314	46	268	316	100	60	490	18	22

Zgornje kratice pomenijo: KD = Kršč. demokracija; KPI = Komunistična partija Italije; MSI = Ital. soc. gibanje (fašisti); PLI = Ital. liberalna stranka; PRI-PR = Ital. republikanska in radikalna stranka; PSI = Ital. socialistična stranka; UT = Tržaška zveza; FI = Fronta za neodvisnost; PSDI = Ital. socialnodemokratska stranka; PMP = Ljudska monarhistična stranka; PNM = Narodna monarhistična stranka.

Dopisi iz Goriške

VOLITVE NA GORIŠKEM

V petek nekaj minut pred polnočjo se je tudi v Gorici zaključila volilna agitacija. Ob 21. uri je ta dan imela zadnje volilno zborovanje Kršč. demokracija. Govorili so kandidat za poslansko zbornico Martino, kandidat za senat ing. Valauri in bivši tržaški župan Bartoli.

Najbolj zanimivo je ta dan bilo zborovanje v dvorani bivšega slovenskega Trgovskega doma. Zastopnika Krščanske demokracije Cocianni in dr. Zucalli (kandidat Saragatovcev za poslansko zbornico) sta skušala zborovalce prepričati, da so glasovi, oddani liberalnemu kandidatu za senat zgubljeni, ker ni najmanjšega upanja, da bi mogel prodreti.

Na trgu C. Battisti je imela ob 8. uri zvečer zadnji volilni shod tudi Nennijska socialistična stranka. Govoril je bivši poslanec Marangone, ki je tudi to pot kandidat za poslansko zbornico.

Do zadnje minute pred polnočjo pa je na istem trgu grmel bivši fašistični poslanec De Totto, ki je prav divjaško sramotil pokojnega državnika De Gasperija in njegovo stranko.

Volitve so v nedeljo in ponedeljek povsod potekle v najlepšem redu. Število glasov socialistične stranke je od političnih volitev leta 1953 precej poraslo, komunisti so izgubili nekaj tisoč glasov, porasli so tudi glasovi Saragatovcev, najmočnejša vladna stranka je svoje postojanje v glavnem ohranila, ponekod je celo napredovala. Tudi v slovenskih občinah je Krščanska demokracija postala sorazmerno najmočnejša stranka. Povprečna volilna udeležba je dosegla 97.20 odstotka.

IZIDI V GORICI IN V TREH SLOVENSKIH OBČINAH:

VOLITVE V SENAT

OBČINA	KD	KPI	PSI	MSI	PRI	PSDI	PNM	PLI	PMP
Doberdob	285	144	214	4	5	13	5	7	2
Sovodnje	448	108	418	4	6	37	10	14	3
Števerjan	234	49	162	8	3	15	2	8	2
Gorica	12.741	1.529	2.242	2.792	335	3.066	502	1.087	474

VOLITVE V POSLANSKO ZBORNICO

OBČINA	KD	KPI	PSI	MSI	PRI	PSDI	PNM	PLI	PMP	MARP
Doberdob	351	173	302	55	7	16	5	7	3	4
Sovodnje	499	107	479	7	13	34	5	11	—	12
Števerjan	261	52	182	11	8	12	2	8	1	4
Gorica	14.610	1.983	2.783	3.043	403	2.515	614	1.581	569	137

Zgornje kratice pomenijo: KD = Kršč. demokracija; KPI = Komunistična partija Italije; PSI = Ital. socialistična stranka; MSI = Ital. soc. gibanje (fašisti); PRI = Ital. repub. stranka; PSDI = Ital. socialnodemokratska stranka; PNM = Narodna monarhistična stranka; PLI = Ital. liberalna stranka; PMP = Ljudska monarhistična stranka; MARP = Gibanje za avtonomijo padskih dežel.

IZ TRŽIČA

V Tržiču je v petek opoldne umrl naš župan in senator Anton Rizzatti. Zaradi bolezni, ki ga je zahrbtno napadla pred nekaj meseci, je prišlo, kakor smo že poročali, v zadnjem času tudi do krize v občinskem svetu. Umrl je šele 64 let star. Po poklicu je bil učitelj. Pri zadnjih volitvah so ga izvolili za mestnega župana, l. 1953 pa za senatorja; pri volitvah v nedeljo pa ga Krščanska demokracija ni več kandidirala, kot ni v Gorici bivšega poslanca Baresija. Pokojnik je izhajal iz stare iredentistične furlanske družine, saj je bivša Avstrija obsodila dva njegova brata na smrt. Eden od njiju je umrl v ječi, drugi pa je iz zapora zbežal v Italijo ter se priglasi za vojnega prostovoljca.

V soboto je bil pogreb, ki so se ga udeležili tudi najvišji predstavniki oblasti. Od pokojnika se je poslovil v imenu senata g. Tessitori.

Čeprav je bil nasprotnik Slovencev, je treba pokojniku priznati, da je bil sicer pošten in izredno delaven mož. Bil je več let občinski svetovalec, upravni član Monta v Gorici in upravnik naših ladjedelnic. Naj v miru počiva!

IZ SOVODENJ

Predpreteklo nedeljo so, kakor smo na kratko poročali v zadnji številki, v Sovodnjah slovesno otvorili nove prostore materske in otroške posvetovalnice (ONMI), urada za delo in zdravniške ambulante. Slovesnosti so se udeležili prefekt dr. Nitri, predsednik goriškega pokrajinskega sveta, pokrajinski odbor za zdravstvo dr. Krainer, župan g. Češut in več občinskih svetovalec in precej občanov.

Nove prostore, ki se nahajajo v pritličju občinskega doma, je blagoslovil domači župnik g. Komac, nato pa je g. prefekt prerezal trak pred vhodom.

Pri slovesnosti je govoril najprej g. župan Češut, žal pa le v italijanščini, česar nikakor ne moremo odobravati. Kratke nagovore sta imela tudi prefekt dr. Nitri in dr. Culot.

Zdravniška ambulanta bo odprta od 16.30 dalje. Občina je za ureditev prostorov in novo ograjo okrog občinskega poslopja potrošila skupno 1 milijon 250 tisoč lir.

Predpreteklo nedeljo je domača dramska družina gostovala v Kostanjevici na Krasu. V odnotnem prosvetnem domu, ki so ga zgradili po drugi svetovni vojni, je odigrala šaloigro Poslednji mož. Dvorana je bila nabito polna. Naši mladinci k lepemu uspehu iz srca čestitamo.

Prejšnji torek je našo vas pretresla žalostna vest, da je domačin Emil Cotič našel truplo svojega 57-letnega očeta, obešeno z električno žico na akacijevu vejo. Popoldne je pokojnik šel kositi travo k sorodnikom, od koder je nato odšel neznano kam. Zvečer ga je sin našel obešenega. Kaj je nesrečnega gnalo v smrt, ni znano. Pokopali smo ga prejšnjo sredo. Trpinu naj bo dobri Bog usmiljen sodnik, njegovi hudo prizadeti družini pa iskreno sožalje.

V nedeljo smo ob veliki udeležbi vaščanov pokopali 83-letno domčinko g. Katarino Hmeljak, mater sovođenjskega gostilničarja Franceta Hmeljaka.

Izredno zavedni Slovenki naj sveti večna luč! Sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

IZ JAMELJ

Naši občini je bilo pred nekaj dnevi odobreno 13 milijonov lir za zidavo ljudske šole v Jamljah. Gradbeni načrt, ki ga je po naročilu doberdobške občine izdelal tržaški inženir Cataldo, je že pred časom odobrilo ministrstvo za javna dela. Nova ljudska šola bo imela dve učilnici in stanovanje za učitelja. V poslopju bo tudi zdravniška ambulanta.

V Novem listu smo o jameljski šoli že pogostoma poročali in napovedovali polni upanja njeno skorajšnjo zgradnjo, a smo se vedno varali. Tudi sedaj napovedujemo, da se dela v kratkem začnejo, a spet se bojimo, da bomo nanje morali še dolgo čakati.

IZ DOLA

Prejšnji četrtek se je zaradi starega in zapuščenega streliva pri nas zopet dogodila nesreča. Ko je 21-letni domačin Oskar Semolič iskal na polju železo, je s krampom zadell ob staro strelivo, ki se je bilo za vojne zarilo v zemljo. Strelivo se je razpočilo in Semoliča so takoj odneljali v tržaško bolnico, kjer so mu zdravniki ugotovili več ran na obrazu in rokah. V bolnici bo moral ostati najmanj en mesec.

PEDRONI SE ZOPET RAZBURJA

Goriški mestni urad je vsem volivcem, ki niso bili rojeni v Italiji, marveč v drugih državah, a so danes italijanski državljani, zabeležil na volilnih potrdilih poleg rodnega kraja tudi ime države, v kateri so bili pristoi. Tako je ravno tudi z begunci iz Istre. Komur se je rodil n.pr. v Pulju, so napisali, da se mesto nahaja v Jugoslaviji. To pa je hudo razkačilo monarhističnega občinskega svetovaleca Pedronija, ki je proti temu protestiral in pismeno pozval županu dr. Bernardisa, naj stvar razjasni.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

IZ TAJPANE

Občinski uslužbenci so tudi letos pregledali naše hleve, da bi ugotovili, koliko glav živine je v občini. V 7 vaseh so našli skupno 824 goved. Če pomislimo, da smo imeli pred leti 4-krat toliko živine, je današnje stanje zares porazno. Tudi iz tega spoznamo, da naše gospodarstvo iz dneva v dan čedalje bolj propada. Namesto da bi vlada naše gospodarsko prizadevanje podprla, tako da bi lahko na svoji zemlji pošteno živeli, nas vedno bolj pritiska z davki. Dogaja se, da mora marsikdo za davke prodati zadnjo kravo.

Kdaj bodo oblastva zares razumela potrebe naše Beneške Slovenije?

IZ PODBONEŠCA

Bralcem Novega lista je znano, da se Črni vrh nahaja v podboneški občini in da spada med vasi, ki se pri nas najvišje dvigajo nad morjem. Doslej so njeni prebivalci prestali mnogo hudega, ker niso imeli ceste in so zato morali prinašati vse potrebščine na svojih skrivljenih hrbtih.

Končno so se pa oblastva le zganila in uvidela nujno potrebo, da se tudi za to zapuščeno in zanemarjeno vas, ki ima 500 prebi-

valcev, zgradi cesta. Pot bo v kratkem dospela v vas, saj morajo zgraditi samo še pol kilometra. Škoda pa je, da ni cesta širša.

Življenjski pogoji v Črnem vrhu niso tako slabi kot v ostalih vaseh naše domačije. V vasi imajo precej dobre živine, nekaj denarja pa pošiljajo domov izseljenci. Na sezonskem delu v tujini je sedaj 150 vaščanov.

IZ ŽABNIC

Pred nedolгим smo položili k večnemu počitku 88-letnega domačina Andreja Rosenwirtha, ki je bil za prve svetovne vojne žabniški župan in cerkveni ključar. V zadnjem času je živel v Trbižu. Pogreba se je udeležilo mnogo vaščanov, ki so mu še danes hvalile, da je leta 1915 rešil milostno podobo svetovišarske Matere božje pred razdejanjem vojne. Pokojnik je bil krepak mož, ki je kljub starosti mladeniško prenašal na sveto goro težka bremena.

Naj v miru počiva!

V mesecu maju sta se v domači cerkvi poročila Hanzi Zeloth (Marodov) in Terezija Tributsch, ki je doma iz Ukev.

Pol stoletja je že minilo, odkar je v našo župnijo prišla zadnja nevesta iz Ukev. Novoporočencema želimo obilo božjega blagoslova na novi življenjski poti.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 452: Na trtah sem opazil mnogo listov, ki imajo na gornji strani eno, dve ali tudi več vzpetin-grb, na spodnji pa plesen. To ne more biti peronospora, ker so vzpetine zelene in ker listi ne kažejo nobenih oljnatih peg, ker je večina listov popolnoma zdrava in tudi plesen ni podobna navadni plesni. Katera je ta bolezen in kako jo zdravimo?

Odgovor: Liste napadajo majhne živalice (pršice), ki jih s prostim očesom niti ne vidimo. Živijo na spodnji strani v dolbinah, ki so zakrite iz rastki, podobnimi plesni. Od pršic povzročena škoda navadno ni znatna, vendar lahko trta ošibi, če so mnogi listi hudo napadeni. Pršice se seveda množijo, če jih ne zatiramo. Sedaj, ko trta raste, jih je skoraj nemogoče uničiti, ker živijo dobro zavarovane na spodnji strani listov. Lahko poskušamo z 1% barijevo-žvepleno brozgo (tiobar). Več uspeha bomo pa imeli z zimskim škropljenjem: ko smo trte obrezali, jih dobro poškopiramo z barijevo-žvepleno brozgo. S tem uničimo pršice, ki prezimujejo na rastlinah.

Vprašanje št. 453: Imam vrsto grmov slovenk (flok), ki vsako leto obilno cveto. Sredi vrste sem ugotovila, da je od 3 grmov srednji skoraj uničen, sosedna dva pa močno hirata. Listi so zaviti, a uši nisem opazila. Ko sem na srednjem grmu prijela nekaj stebel, so se takoj odlomila. Poleg tega sem opazila, da so stebila en prst visoko od tal bolj nabrekla, osušena in od znotraj votla. Bolezen je iz srednjega grma najbrž prešla na sosedna in sedaj se bojim, da bodo uničeni vsi grmi. Kako bi vsaj nekaj grmov rešila?

Odgovor: Po vaših besedah se zdi, da ne gre za bolezen, pač pa se je tam razširil neki živalski škodljivec, ki razjeda stebila. Škodljivci so skoraj gotovo strune, se pravi ličinke hrošča pokalice (poskok), ki spadajo med najbolj škodljiv mrčes v vrtovih in tudi na polju. Napadejo žita, zelje, solate, korenje, grah, krompir itd. Uničujemo jih z geodrinom. Svetujemo vam, da posamezne grme floksa obkrožite s plastjo zemlje, kateri primešate nekaj geodrina, in sicer 25 gramov za vsak grm. S tem bodo obvarovani grmi, ki niso še napadeni. Poleg tega poškopite spodnje dele stebel v grmih z raztopino gesarola 50. Za 5 litrov škropila zadostuje 10 gr. gesarola.

34

V SONCU IN SENCİ

(Usoda Hahsburžanov)

R. B.

Ubral je popolnoma svojo, trmasto pot, ki se ni skladala ne z materino ne z babičino namero in vzgojo. Ko je imel štirinajst let, bilo je že po Sofijini smrti, so se njegovi učitelji čudili, od kod ima Rudolf svojevrstne, za tiste čase kar revolucionarne nazore. Spraševal jih je, čemu veljajo cesarji in aristokrati več kot drugi ljudje; njemu se zdi, da skušajo podložnike držati v nevednosti in strahu samo zato, da laže nad njimi vladajo.

Pravoverni možje na dvoru so se zgražali in pripisovali takšne ideje materinemu vplivu. V resnici pa je bil sin le malo z materjo; sam si je iskal čtivo in pota, da je utešil svojo radovednost.

Pač pa se je Elizabeta bolj posvečala hčeri Gizeli, ki se je razvila v popolnoma naravno razvito dekle. Še raje pa je imela malo Valerijo, boječe in šibko dekletce, ki je vedno iskala mamine zaščite. Mati se je vedno bala zanjo, a vzljubila jo je prav pristrčno, ker so ji bili prva dva otroka odtrgali. Ta je pa ostala res njena.

Elizabeta ni bila, seveda ne po lastni krivdi, prava vzgojiteljica, čeprav je bila srčno ljubeča mati.

Življenje je drugačno

Sama je čutila, da je življenje povsem drugačno, kot so jo učili, a ga vendar ni poznala. Najmanj pa je vedela, kaj pomeni revščina in denar.

Nekega dne je vprašala dvorno damo Feletics na sprehodu, ali ima kaj denarja s seboj. Cesarici so namreč dvorni predpisi

prepovedali, da bi se dotaknila denarja. Hotela je nakupiti pri najboljšem peku nekaj slaščic za Valerijo. Ko so v slaščičarni pri Kuglerju ugledali cesarico, so vsi presenečeni uslužno zavijali vse, kar je izbirala. Ni pa nehala z izbiranjem. Pri računu je dvorna dama ugotovila, da nima toliko goldinarjev pri sebi, ker je cesarica skoro pol trgovine nakupila. Gospodar je pa vstel v račun samo dvajset goldinarjev, čeprav je bilo blaga za trikrat toliko.

Pristni Dunajčani ji niso zamerili nič. Pri-

dobivala si je njih srca s svojo nenavadno lepoto in melanholično milino. Rada se je otresala dvornih spon in se pomešala med ljudstvo.

Cesar je pa hodil svoja pota, državna in tudi druga.

V februarju l. 1874 se je cesar mudil na državnem obisku v Petrogradu. Na Dunaju, v mestu valčkov, se je prav tedaj vse vrglo v pustni vrvež. Takrat je cesarico prijelo, da bi tudi ona od blizu spoznala, kako se ljudstvo zabava in veseli. (Dalje)

Ena izmed najstarejših slovenskih hiš v Barkovljah pri Trstu

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

MARCEL PAGNOL:

„Topaze“

(ali nova premiera Slov. narodnega gledališča)

Ko človek odhaja s te predstave, si želi polemizirati. Najprej z avtorjem: Aristotelova zahteva po katarzi, ki naj bi jo v nas vzbudilo dramsko delo, skozi stoletja ni umrla, nasprotno, čim bolj razravan je moderni človek, tem bolj je je potreben. Pri najboljših sodobnih dramatikih so se vsi ostali problemi umaknili etičnemu. Komedijska res da ni tako zahtevna zvrst, vendar, če se je avtor spopadel s tako perečim problemom, kakor je moč denarja, zakaj ga je rešil prav na ta način?

Profesor učnega zavoda Topaze izgubi zaradi poštenosti in doslednosti svoj položaj. Isti dan se mu ponudi prilika, da dobi sijajno službo. Vendar se kmalu zave, da je padel v nepošteno posle, toda prešibak je, da bi se izmotal. Ko se v posle popolnoma uvede, polagoma zapada demonu oblasti, ki jo lahko da človeku denar. Avtor dopusti, da se nasmejemo duhoviti metamorfozi nerodnega, moralizirajočega profesorja v oblastnega denarnika. Celo njegov dobri šolski tovariš, ki ga je prišel reševati tega moralnega propada, zapade vsemogočni moči denarja. In: komu se končno smeje naš Tržačan in dvorani in s katerim plemenitim namenom odhaja domov? Izbrati za tržaškega malega človeka to komedijo je, kakor kazati mišim igro, v kateri mačka slastno obira najlepše miške primerke. Toliko tistemu, ki je izbral za nas prav ta »leitmotiv«, da je denar sveta vladar. Naj omenim še to, da je glavna oseba komedije predstavnik stanu, ki je tukaj pri nas med intelektualci najpogostejše zastopan; tako se lahko smeje norčevanju iz prav tistega v sebi, kar naj bi bila sicer njegova vrlina.

Tako naravno, kakor je metamorfozo profesorja speljal skozi vse odtene Lukež, bi jo verjetno težko kdo drugi. Manj naraven je bil njegov stanovski tovariš profesor Tamise (Stane Raztresen), ki se je zdel večkrat vezan ali brez gorečnosti za svojo vlogo in predvsem le zunanje doživeti. Lik ravnatelja šolskega zavoda se je zdel morda preveč karikiran spricho drugih, ki so zaigrali bolj realistično. Morda je imel del krivde tudi režiser. Človek je namreč pri Nakrstu navajen, da da svoji vlogi vselej nekaj svojega. Da ne omenim dijaka, ki ga je igral Martinuzzi nezadovoljivo, posebno ker smo ga že vsaj

trikrat videli povsem enakega. Precej pomanjkljiva sta se mi tudi zdela oba gojenca igralske šole. Lakaj je bil, kakor da ga je Castel Bernacova sprejela v službo šele tisti dan, tajnica, če ji je že avtor namenil vlogo goske, naj bi jo zaigrala vsaj prefinjeno, bolj francosko frivolno. Odličen je bil Castel Bernac, ki ga je naravnost briljantno zaigral Modest Sancin. Bil je poleg Sardočeve pravo doživetje večera. Ravnateljstva hči bi mogla biti v maski in opravi nekoliko bolj simpatična. Če prištejemo še nekoliko neodločno igro, ki pomeni, da se do njene lika tudi režiser ni opredelil, B. Bratuževa ni pomenila kakega doživlja. O baronici, katere igralka nastopa kot gost, bi mogli reči, da je bila najmanj izdelana partija te komedije; posebno je motila dikcija. Odlična se mi je zdela stvaritev Sardočeve kot Castel-Bernacove metrese. V neki oceni sem brala, da je bila preljubka in premlada za metreso. Jaz bi rekla nasprotno: če berem Balzacove romane, metrese niso neki krvoseji, ki vse njihovo bitje izžareva pohlep po denarju. Francosko metreso si predstavljamo prej takšno, kakor jo je zaigrala Sardočeva. Sardočeva je igrala s tako gracio, z romanskim šarmom in plavalna čez oder s tako samoumevno gosposkostjo, da je bilo videti, da je bila njena vloga do potankosti izdelana in pomeni res igralski vzpon.

Režiser je odpravil svoje delo solidno. Škoda, da ni režiral kakšne odgovornejše stvari, da bi bil mogoč pokazati svoje zmogljivosti, saj je gledališkemu svetu znano ime.

In še enkrat: sem in tja naj gledališče poskrbi za doživlja, kakršno je bilo Naše mesto, da se bo človek z dramami poplenil, s komedijami pa se nasmejal raje svojim napakam kakor svojim vrlinam.

Zora Tavčar

KROZEK MLADIH IZOBRAZENECV - TRST

vabi na sestanek, ki bo v petek, 6. junija, ob 20.30 v ul. Commerciale 5/I. Na sporedu je predavanje gledališke igralka Bogdane Bratuževe:

»SLOVENSKO GLEDALIŠČE«

Po predavanju razgovor o letovanju.

KULTURNE VESTI

* 11. junija se začnejo v grškem amfiteatru v Siracusi na Siciliji predstave antičnih dram. Letos bodo igrali Euripidovo Medejo in Sofoklejevega Kralja Ojdiipa. V glavnih vlogah bodo nastopili Andreina Pagnani, Lilla Brignone, Annibale Ninchi, Carlo D'Angelo in Salvo Randone. Režirala bosta Guido Salvini in Virginio Puecher. Za obiskovalce velja železniški popust.

* V Florenci so priredili razstavo do 25 leta starih italijanskih slikarjev. Prvo nagrado so podelili beneškemu umetniku Francu Mellu in pesarskemu slikarju Renatu Bertiniju.

* Znani slikar Oskar Kokoschka ima na Dunaju veliko razstavo retrospektivnega značaja, ki pomeni enega najzanimivejših dogodkov iz dunajskega kulturnega življenja zadnjega časa. Ob tej priložnosti je odlikovala Dolnja Avstrija slikarja s častno plaketo.

* V Santi Barbari v Kaliforniji je umrl nekdanji filmski igralec Ronald Colman, ki se ga starejši bralci gotovo še spominjajo iz mnogih pustolovskih filmov. Star je bil 67 let.

* Zveza zahodnonemških knjigarnarjev je podelila svojo letošnjo »mirovno nagrado« švicarskemu eksistencialističnemu filozofu Karlu Jaspersu. Med prejšnjimi nagradenci sta bila Churchill in izraelski filozof Martin Buber.

* V Parizu je umrl ugledni francoski pisatelj Francis Carco. Rojen je bil leta 1886 na Novi Kaledoniji. V svojih romanih je opisoval montmartsko okolje in življenje, ki ga je opeval tudi v pesmih.

* Izmed filmskih igralk, ki so se udeležile letošnjega festivala v Cannesu, je svetovno časopisje največ pisalo o najskromnejši, a najbolj prisrčno ženski — o Tatjani Samojlovi, ki igra glavno vlogo v filmu »Ko lete žerjavi«, odlikovan s prvo nagrado. Hollywood ji je ponudil pogodbo za sedem let, a se je rajši odločila, da nadaljuje medene tedne v Moskvi. Se je namreč šele pred kratkim poročila.

* Slikar Lojze Spacal razstavlja te dni v galeriji San Matteo v Genovi.

* Slikar Robert Hlavaty pripravlja za konec poletja samostojno razstavo v Celju.

* Izšel je Vodnik po baročnih zbirkah Narodne galerije v Ljubljani. Krasi ga veliko število reprodukcij baročnih umetnin. Uvodni esej o pomenu in značilnostih baročne umetnosti v Sloveniji je napisal dr. France Stele.

KULTURNE VEZI

V soboto je v Ljudski univerzi na Reki predaval prof. tržaškega vseučilišča Anton Marussi o vzponih na Himalajo, katerih se je tudi sam udeležil. Predavanje so priredili pod pokroviteljstvom italijanskega generalnega konzulata v Kopru.

V DACHAUSKIH BLOKIH

E. Z.

17 Toda tistih nekaj dni, ki sem jih še preživel v podzemlju policijske palače, je bilo, kljub temu da sem se čutil nekoliko pomirjenega glede lastne usode, vendarle med najhujšimi, kar se jih spominjam iz »Podmornice«. Dan za dnem so pehali v natrpano poln prostor nove ljudi, stare, mlade, intelektualce, študente, delavce in kmete. Spali smo čisto na tesnem in zrak v sobi je bil obupen. Tudi razpoloženje je bilo žalostno. Pomoči in podnevi so se vrstila zaslišanja. Nekje v Šiški in za Bežigradom so odkrili mrežo simpatizerjev in zaupnikov Osvobodilne fronte in zaprli najprej nekaj mladincev, ki so pri mučenju izklepetali, kar so vedeli, in morda še več, da bi se rešili udarcev. To je povzročilo verižno reakcijo aretacij.

Med aretiranci je tudi precej intelektualcev. Nekega večera že po večerji so pripeljali okrog petinštirideset let starega suhega, visokega človeka, očitno intelektualca. Bil je videti zelo vznemirjen. Nemirno je hodil sem in tja, zatopljen v svoje misli, kadil in komaj spregovoril kakšno besedico. A že čez kake četrt ure so prišli ponj. Pozno ponoči so ga pripeljali nazaj in to s hrupom, kakršnega še nisem doživel ob takih priložnostih. Zdelo se je, da je vsa policijska palača pokonci. Slisati je bilo treskanje vrat in kričanje. S tesnobo smo čakali, kaj bo. Ko so odletela vrata, so pahnili v »Podmornico« človeka, ki je le še od daleč spominjal na tistega, ki so ga bili odpeljali pred dvema urama na zaslišanje. Prepoznali smo ga bolj po obleki in velikem nosu kakor po obrazu, ki je bil ves zabuhel, podplut od udarcev in zamazan od

krvi. Ko so ga s kletvami pahnili v celico, se je opotekel kot pijan. Ustnice je imel zatekle in spačene, tako da se je zdelo, kot da se krčevito reži. Oči je imel zatekle, da je negotovo tipal okrog sebe kot slepec. Zmedeno se je opotekal sem in tja in valjal po razbitih ustih besede, ki jih ni bilo mogoče razumeti. Z grozo smo ga gledali. Nekdo mu je ponudil vode. Pil je z dolgimi, hlastnimi požirki kakor človek, ki trpi strašno žejo. Iz razbitih in oteklih ustnic mu je tekla voda po krvavi srcaji in obleki. V celici je vladal globok molk. Videli smo že marsikaj, a tako pretepenega človeka še ne.

Nekaj časa je blodil po celici kakor zmešan, dokler ni omahnil. Prestregli smo ga. Obsedel je na tleh in stokaje naslonil glavo na zid. Zdelo se je, da umira. Nekdo je začel udrihati po vratih in klicati paznika. Kmalu nato je prišlo v celico nekaj agentov, ki so pograbili nesrečnega in ga odvedli na drugo stran hodnika, v bunker, ki je služil prej morda za premog, zdaj pa za samnico. Bil je preozek, kot so pravili, da bi lahko človek iztegnjen ležal v njem. Na dnu se je nabirala voda, zato so bile položene po tleh deske. Tja so zaprli pretepenega moža. Vse naslednje dni je ostal v bunkerju. Včasih smo slišali njegovo skoro živalsko kričanje, ki ga ni bilo mogoče razumeti. Morda so ga topli, ali pa se mu je bledlo. Morda je kričal tudi samo za vodo. Čudili smo se, da toliko časa vzdrži. Bili smo namreč prepričani, da bo umrl.

Toda ni umrl. Na veliko presenečenje sem ga kake tri mesece pozneje srečal v dachauskem taborišču. Začudil sem se, kot da bi srečal pokojnika. Povedal sem mu, kako nas je pretreslo, ko smo ga videli tako pretepenega. Nasmehnil se je in zamahnil z roko. Toda zdel se mi je zelo postaran in čisto osivel.

(Dalje)

GOSPODARSTVO

RAKETE PROTI TOČI NEKORISTNE

Piemont je ena izmed italijanskih pokrajin, kjer toča čestokrat uniči vse kmetijske pridelke. Najhuje je navadno prizadeta okolica mesta Asti in zato je razumljivo, če so prav tu organizirali posebno središče za boj proti toči. Pred kratkim so v Astiju priredili mednarodno zborovanje znanstvenikov, ki preučujejo fizikalne pojave v zvezi z oblaki. Udeležili so se ga najvidnejši vremenslovci Anglije, Francije, Španije, Nemčije, Švice, Jugoslavije in Italije. Jugoslavijo je zastopal profesor ljubljanskega vseučilišča dr. Čadež.

Na zborovanju so preučevali vsa vprašanja, ki so v zvezi z oblaki, in se zlasti trudili, kako bi oblake prisilili, da bi kmetijstvu koristili in ne, kot se čisto dogaja, škodovali. Javnost je predvsem zanimala, kaj bodo učenjaki povedali o dosednji borbi z raketami proti toči. Soglasno so ugotovili, da boj proti toči z raketami nima nobenega smisla, ker ne more koristiti: vremenske sile so preogromne in preveličastne!

To seveda ne pomeni, da je vsaka borba proti oblakom in vremenskim silam brez smisla. Učenjaki so samo dejali, da morajo biti sredstva, s katerimi se borimo, močnejša. S tem so mislili na jedro silo: oblakov ne smemo več napadati z razstrelivi, marveč v primernem trenutku vnesti mednje kemična sredstva, ki bodo vodno paro spremenila v kaplje in tako povzročila dež. Poskusi v laboratorijih so dokazali, da se v oblakih s primernimi sredstvi lahko prepreči tvorba ledenih zrn, oziroma toče. Takšna sredstva so cinkov dvokis, cerijev oksid in srebrni jodur. Na zborovanju so izjavili, da delajo v Angliji poskuse s kaolinom, v Franciji z bakrenim sulfurom, v Švici in Italiji pa predvsem s srebrnim jodurom.

Sprejeta je bila posebna resolucija, ki poziva vremenslovce postaje in vseučilišča, naj nadaljujejo z raziskovanji in s poskusi, pri katerih naj sodelujejo vse države.

Kaj sedaj? Ali bomo še streljali v oblake z raketami? Naš list je že od vsega začetka izrazil dvome v uspeh streljanja in zatrjeval, da to koristi samo industriji, ki rakete izdeluje.

SVETOVNI KONGRES ČEBELARJEV

Od 15. do 23. septembra t. l. se bodo zbrali v Rimu zastopniki čebelarjev z vsega sveta, da prisostvujejo XVII. mednarodnemu kongresu čebelarjev. Prireja ga Zveza italijanskih čebelarjev, ki je vključena v mednarodni čebelarski organizaciji Apimondia.

Pred tem se pa v Bologni sestanejo samo čebelarski izvedenci — znanstveniki, ki bodo razpravljali predvsem o treh važnih vprašanjih, in sicer o boleznih čebel, o kmetijskih in posebno sadjarskih zaščitnih sredstvih in njihovem vplivu na čebele ter o rastlinah, ki dajejo med.

V Rimu bodo govorili o reji čebel in njihovih proizvodih. Razpravljali bodo nadalje o uporabi medu v zdravstvu, o čebelarstvu in kmetijstvu, o boleznih čebel in o zaščiti čebel pred škodljivci. Proučili bodo tudi gospodarski pomen čebelarstva, njegovo organizacijo in zakonodajo.

ČE KUPUJEŠ KRAVO NA TRGU...

Prav je, če se na trgu obotavljaš, preden kupiš kravo. Le dobro si jo oglej in zavedaj se, da je krava za rejo dražja od tiste za zakol. Ne verjami zlasti tistem prodajalcu, ki preveč hvali svoje blago.

Krava naj bo pravilno oblikovana, njena hoja naj bo normalna, pogled pa živ. Dlaka ti marsikaj pove.

Ker kravo kupuješ predvsem zaradi telet in mleka, pazi, da ni jalova. Mlečne krave pa so rade bolne, posebno pri nas, kjer se premalo borimo proti goveji jetiki: čim boljša mlekarica je krava, tem bolj je občutljiva za jetiko.

Ni dovolj, da si ogledaš, kako veliko vime ima krava. Večkrat je važnejše, kakšno je. Poglej, če so vsa 4 vimena v soglasju, če dajejo vsi 4 seski mleko v isti obliki in z isto močjo. Vime dobro pretipaj. Če je na kakšnih mestih trdo, pomeni, da nekaj ni v redu.

Ko kravo kupuješ na trgu, bodi skrajno nezaupljiv. Vse dobre krave se namreč navadno prodajajo naravnost v hlevu. Glede na jetiko pa je najbolje, da zahtevaš živino-zdravniško pričevalo.

Sportni pregled

IZ ZGODOVINE SVETOVNIH NOGOMETNIH PRVENSTEV

Prihodnji mesec se na Švedskem sestane 16 najboljših nogometnih moštev z vsega sveta, da se določi zmagovalac v 6. svetovnem nogometnem prvenstvu. Tekme za zlati pokal Julesa Rimeta so uvedli pred 28 leti. Prirejajo se vsaka štiri leta in so gotovo eden izmed najvažnejših športnih dogodkov. Zanimanje za svetovno nogometno prvenstvo se je v zadnjih letih tako razmahnilo, da so pred odločilnim tekmovalcem potrebna številna izločevalna srečanja, ki pa niso nič manj zanimiva od finalnih.

Iz zgodovine nogometa vzemo, da bi prvo tekmovalanje za svetovno prvenstvo moralo biti leta 1905 v Švici, toda tekem ni bilo, ker se je večina držav ustrašila prevelikih denarnih izdatkov. Za svetovno prvenstvo so prvič tekmovali šele leta 1930 v Montevideu, glavnem mestu Urugvaja. Prisotnih je bilo 13 državnih moštev, od katerih so samo 4 prišla iz Evrope, in sicer Jugoslavija, Belgija, Francija in Romunija. Od 4 finalistov so 3 bili iz Južne Amerike in eden iz Evrope (Jugoslavija). To je bil doslej največji uspeh jugoslovanskih nogometašev v tekmah za svetovno prvenstvo. Jugoslavlani so po zaslugi Marjanovića in Tirnanica premagali Brazilijo (2:1) in Bolivijo (4:0). Tekmo z Urugvajem, ki je postal svetovni prvak, je Jugoslavija izgubila z visokim izidom 1:6, čeprav je v začetku vodila z 1:0. Domačini so v zelo razburjivi tekmi porazili tudi Argentino in tako sprejeli iz rok Julesa Rimeta zlati pokal.

Stiri leta pozneje so se najboljši enajstori na svetu zbrali v Italiji. Tekem se je udeležilo trikrat toliko moštev kot na prvem turnirju. Prisotni pa niso bili svetovni prvaki, ker so bili še užaljeni zaradi slabe udeležbe evropskih držav na prvem prvenstvu in ker so se bali, da na tujih tleh ne bodo mogli obdržati častnega naslova. Manjkali so tudi Angleži, ki so se imeli za najboljše nogometaše na svetu in se niso zato udeleževali takšnih tekmovalanj. Največ možnosti za uspeh so poleg Italijanov tedaj imeli Argentinci, Brazilci in Avstrijci, ki so nastopali s slovečimi igralci iz moštva Wunderteam. Od 16 finalistov so končno četvorico tvorile samo evropske ekipe: Italija je po zmagah nad ZDA (7:1), Španijo (1:0) in Avstrijo (1:0) v finalu odpravila še Češko (2:1) in tako postala svetovni prvak.

Jugoslavija je na tem srečanju izpadla že v predhodnih tekmovaljih. Izgubila je srečanje z Romuni (1:2) in zaigrala neodločeno (2:2) s Švico.

KOBILICE NA BLIŽNJEM VZHODU

Mednarodni kmetijski urad (FAO) dobiva iz jutrovnih dežel vse polno pozivov na pomoč proti kobilicam. V severnem Iraku so ugotovili oblak kobilic, ki je bil dolg 80 km.

Naši kmetovalci, hvala Bogu, ne poznajo te šibe božje. Kobilice letajo v oblakih, ki štejejo na milijone požrešnih živalic, za katerimi ostane samo razdejanje: požrejo vse, kar je zelenega.

Od kod kobilice? Zdi se, da je leglo kobilic v Somaliji. Od tam so se dvignile letošnjega januarja in preletele Rdeče morje ter opustošile Jemen in Saudovo Arabijo. Februarja in marca so se pojavile v Jordaniji, Izraelu, Siriji, Iraku in Iranu. Pozneje so se prikazale v vzhodni Turčiji, od koder so odletele v Rusijo, proti Pakistanu in Indiji. Medtem pa doraščajo novi rodovi, ki so se izlegli iz jajčk, odloženih v Jemenu in Saudovi Arabiji.

Kobilice uničujejo na razne načine. Iz letal trosijo nanje razne strupe, sežigajo jih z metaleci ognja in drugimi modernimi sredstvi. A navadno se borba začne prepozno in so sredstva vedno nezadostna. Za sedaj je FAO dal na razpolago 90.000 dolarjev, kar je sicer nad 50 milijonov lir, a se zdi, da ta vsota še zdaleč ne zadostuje.

Mednarodna nogometna zveza je leta 1938 kljub veliki politični napetosti, ki je tedaj vladala v Evropi, srečno zaključila tudi tretje svetovno prvenstvo. Tekme so se odigrale v Franciji in se jih je udeležilo 44 držav. Jugoslavija je izpadla pri kvalifikacijskih srečanjih. Prvo tekmo s Poljaki je zgubila s 4:0, kar ji je onemogočilo, da bi se uvrstila v nadaljnje tekmovalje. Jugoslavlani so povratno tekmo s Poljsko sicer dobili (1:0), toda njihova usoda je bila že zapečaten. Italijanski nogometaši so se po zmagah nad Norveško (2:1), Francijo (3:1), Brazilijo (2:0) in Madžarsko (4:2) ponovno vrnili v domovino s častnim pokalom. Zaradi vojne vihrje je bilo naslednje svetovno prvenstvo šele leta 1950, in sicer v Braziliji. Pred odločilnimi tekmami so Jugoslavlani morali premagati Izrael in Francijo. V Južni Ameriki pa so »plavi« pod vodstvom Mitiča in Bobeka premagali Mehiko (4:1) in Švico (3:0), izgubili pa so srečanje z Brazilijo (0:2) in tako izpadli iz tekmovalja. Domačini so porazili Švedsko (7:1) in Španijo (6:1); toda 16. julija 1950 je Urugvaj v zadnjih minutah tekme premagal domačine in s tem drugič osvojil svetovno prvenstvo.

Zadnje tekme za svetovno prvenstvo so bile leta 1954 v Švici. Zastopane so bile vse države, ki v nogometu nekaj pomenijo. Jugoslavija se je uvrstila med finaliste, čeprav izidi izločevalnih srečanj niso bili posebno uspešni. Jugoslavlani so v vseh 4 tekmah proti Grčiji in Izraelu zmagali z najtesnejšim izidom 1:0. V finalnem turnirju so se Jugoslavlani po zmagi nad Francijo (1:0) in po neodločenem izidu z Brazilijo (1:1) srečali z Nemci in tekmo zgubili (0:2), čeprav so stalno napadali. Nemci so v polfinalni tekmi ostro porazili Avstrijo (6:1), Madžari pa so odpravili Urugvaj z izidom 4:2. Finalno srečanje med Nemci in Madžari je bilo v Bernu. Ko so že vsi pričakovali zmago Madžarov, je Nemeck Rahn v 85 minuti s silovitim strelom zabil tretji gol za Nemčijo, ki je tako osvojila svetovni pokal.

PREGLED

FINALNIH TEKEM ZA SVETOVNO PRVENSTVO

Leta 1930 v Urugvaju: Urugvaj - Argentina 4:2. Lestvica: 1. Urugvaj, 2. Argentina, 3. Jugoslavija, 4. ZDA.

Leta 1934 v Italiji: Italija - Češka 2:1.

Lestvica: 1. Italija, 2. Češka, 3. Avstrija, 4. Nemčija.

Leta 1938 v Franciji: Italija - Madžarska 4:2.

Lestvica: 1. Italija, 2. Madžarska, 3. Brazilija, 4. Švedska.

Leta 1950 v Braziliji: Urugvaj - Brazilija 2:1.

Lestvica: 1. Urugvaj, 2. Brazilija, 3. Švedska, 4. Španija.

Leta 1954 v Švici: Nemčija - Madžarska 3:2.

Lestvica: 1. Nemčija, 2. Madžarska, 3. Avstrija, 4. Urugvaj.

11

Za
našeu
a
i
m
l
a
i
š
eT
r
u
b
a
d
u
r
j
i

Rumena kača - vladař sveta

34

E. Wallace . R. B.

»Ah, zame ni potreba... seveda, nekaj pažnje bi bilo vendar dobro. Nikoli ne veš...«

»Kar se tiče gospodične Bray,« mu je zagotavljal uradnik, »se nikar ne bojte. Smo že dali ukaz, naj eden naših agentov vedno pazi nanjo, kamor pojde. Pravkar mi je telefoniral.«

Clifford je olajšan vzdihnil. Vrnil se je na stanovanje, da preuči načrt za nocojšnjo noč. Ob petih popoldne je telefoniral v svojo vilo, ali je vse v redu. Odgovoril mu je Bray, ki je bil prav židane volje.

»Prav zdaj sem telefoniral tvoji Ivanki. Srčkan ptiček... in razumna! Vprašal sem jo, koliko let mi da; veš, kaj mi je odgovorila?«

»Nikar mi ne pravi, za božjo voljo! Poslušaj me; točno ob 11. uri bodi pri meni. Si razumel? Okoli 9. ure bodo prišli v vilo trije agenti na stražo. Takrat vzemi vlak za London.«

»Da, da,« je krakal stari. »Veš, kaj mi je povedala Ivanka? Mi je rekla..., halo, ali poslušas?... Mi je rekla, da ima Mabel veliko simpatijo do mene... veš do mene!«

»Dobro, dobro. Vse je stvar okusa. Tepec stari, si me razumel, kaj sem ti naročil?« »I, seveda sem. Toda poslušaj, rekla mi je tudi...«

»Ob enajstih,« se je zadržal Cliff.

»Rekla mi je, da je navdušena zame..., osel, saj ne poslušas!«

»Točno ob enajstih! Gorje, če zamudiš! Ivanki pa ne telefoniraj več! Če zve Narth, kdo si... zgubiš Mabel!«

»Ne, ne bom več. Sicer pa je Ivanka šla v mesto. Toda poslušaj, kaj mi je še sporočila od Mabel...«

»V mesto? Po kaj? Saj si norec!«

»Norec? Dejala je, da gre v mesto nakupovat halo. Tisti Narth je navsezadnje le dobra duša... Pomisli, dovolil ji je, da lahko potroši, kolikor hoče... je res pravi deček!«

Clifford je obesil slušalko ves v skrbeh. Kaj zopet tiči za tem? Tudi Ivanka, ki jo je stric po telefonu poklical v mesto, je nezaupno stopila v njegovo pisarno, kjer ni bila od tistega kosila več. Ko je zdaj slišala njegove ponudbe o nakupu oblek, si je tudi ona mislila, da se nekaj skriva za vsem tem. Štefan Narth se doslej še ni nikoli brigal za njene skromne obleke. Sicer ji je pa laskalo, da bi si lahko kupila kakšno po zadnji modi.

TEDENSKI KOLEDARČEK

1. junija, nedelja, 1. pobinkoštna, Presv. Trojica
2. junija, ponedeljek, Marcellin, Peter
3. junija, torek: Klotilda
4. junija, sredo: Kvirin
5. junija, četrtek: Presv. Rečnje Telo
6. junija, petek: Norbert
7. junija, sobota: Robert

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 28. maja si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	622—626 lir
avstrijski šiling	23,75—24,25 lir
100 dinarjev	82—84 lir
100 francoskih frankov	130—133 lir
funt šterling	1700—1760 lir
nemško marko	147—149 lir
pesos	15—16 lir
švicarski frank	144—146 lir
zlatoto	710—712 lir
napoleon	4700—4850 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 1. junija, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 16.00 Slovenski zbori; 17.00 N. V. Golj: »Zenitev«, igra v 2 dej. Igrajo člani SNG; 21.30 Narava poje v pesmi: (4.) »Naš vsakdanji kruh«.

Ponedeljek, 2. junija, ob: 10.00 Predavanje: »Ali nas bodo res obiskali gostje iz drugih svetov?«; 15.00 Rahmaninov: Koncert št. 3 v d-molu, op. 30; 16.00 Zbor »Ivan Cankar«; 17.00 Turi Vasile: »Izgubljena leta«, drama v 3 dej. Igrajo člani RO; 18.55 Radijska univerza: Nekaj o surovinah: (1.) »Problem surovin v svetu«; 20.30 Richard Wagner: »Parsifal«, opera v 3 dej. I. dej.; 22.30 Sodobna književnost in umetnost: »Tržaški pesniki in pripovedniki«.

Torek, 3. junija, ob: 18.00 Mendelssohn: Simfonija št. 4 v A-duru; 18.30 Pisani balončki, rad. tednik za najmlajše; 19.00 Vokalni tercet »Metuljček«; 19.15 Zdravniški vedež; 20.30 Richard Wagner: »Parsifal«, opera v 3 dej. II. in III. dejanje.

Sreda, 4. junija, ob: 13.30 Lahke melodije; 18.00 Cajkovski: Koncert za violino in orkester. Igra ork. Slovenske Filharmonije; 18.55 Vokalni kvintet »Zarja«; 19.15 Sola in vzgoja: dr. Anton Kacin: »Pomen družinske skupnosti za uspešno vzgojo otrok«; 21.00 Carlo Maria Pensa: »Brat«, igra v 3 dej. Igra RO.

Četrtek, 5. junija, ob: 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: A. Mav-S. Simončič: »Angel z avtom«. Igrajo člani RO; 15.50 Stravinsky: Ognjen ptič - balet; 16.35 Vokalni kvartet »Večernica«; 17.00 J. K. Jerome: »Fanny, tete in strici«. Komedijska v 4 dej. Igrajo člani RO;

21.00 Zgodovina odkrivanja sveta: (1.) »Celina najdena po pomoti«; 21.30 Zbor slovenske Filharmonije; 22.00 Ruska miselnost in Zahod: (2.) »Rusija in Evropa v vseslovanski zamisli«; 22.15 Ansambel Borut Lesjak — poje Majda Sepe in Polonca Lesjak.

Petek, 6. junija, ob: 18.00 Koncert Tria »Ars Nova« - Brahms; Trio za klarinet, čelo in klavir; 18.40 Koncert basista Ettore Gerija; 19.15 Znanost in tehnika: »O šestem čutu«; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Dante Alighieri: Božanska komedija: Pekel. 17. Spev (V prevodu dr. A. Gradnika, razlaga dr. Janko Jež).

Sobota, 7. junija, ob: 13.30 Lahke priljubljene melodije; 15.00 Operne arije; 16.00 Radijska univerza: Zgodovina nastanka mest v Italiji: (7.) »Fizionomija rimskih mest«; 17.00 Mozart: Simfonija št. 33 v B-duru; 18.00 Oddaja za najmlajše: Gustav Silih: Nekoč je bilo jezero: dramati. Antonija Turk: 6. del: »Jezero odteka«. Igrajo člani RO; 20.45 Slovenski oktet; 21.00 Karlo Karli: »Zadeva Majetič«, dramati-zirana zgodba. Igrajo člani Rad. odra.

ŽENSKI KOTIČEK

PIJTE MNOGO MLEKA!

Ceprav se o mleku mnogo piše, večina ljudi še vedno meni, da mleko koristi le dojenčkom in otrokom. Tako mnenje je zgrešeno, kajti mleko morajo piti tudi odrasli, ker vsebuje kalcij, ki ga telo zelo potrebuje. Če ne pijete mleka, slabite svojo odpornost in se čedalje bolj izpostavljate nalezljivim boleznim.

Mleko je zelo hranljivo, saj daje 1 liter pijače 700 do 740 kalorij in vsebuje prav vse, kar potrebujemo za pravilno prehrano. Razen tega poživlja delovanje mehurja in ledvic. Mleko vam gotovo koristi, če ga pijete surovega, a mora biti pasterizirano. Dobro je tudi, če ga mešamo s kavo, kakaom itd. Pijte ga v zadostnih količinah (otroci in mlajše osebe do 3/4 litra dnevno) in požirajte ga požirkom, ker je tako uživanje najkoristnejše. Ne pozabite kislega in posnetega mleka, ki zelo koristi bolnim na želodcu in žolču. Mleko je torej najbogatejši vir hranilnih snovi. V 1 litru je toliko vitaminov, beljakovin, rudniških snovi, maščob in ogljikovih hidratov, kolikor jih dnevno potrebuje človeško telo.

Mleko koristi tudi lepoti. Lepo in svežo polt si ohraniš, če vsak dan popiješ kozarec svežega mleka, ker to pospešuje izločanje raznih strupov iz našega telesa. Če zvečer ne moreš takoj zaspati, popij kozarec mleka. Gube na obrazu boš ublažila, če si napraviš masko iz dveh žlic ovsa, ki si ga skuhal na mleku. Masko pustiš na obrazu 20 minut. Uvelo kožo osvežiš, razširjene znojnice pa zožiš, če kožo umiješ z vato, ki si jo namočila v mleku. Če želiš, da bodo lasje mehkejši in da se bodo zdeli gostejši, jih po umivanju ali pred vodno ondulacijo izščetkaj z glavnikom, ki si ga namočila v mleku. Koža na

obrazu bo mehkejša, če si večkrat napraviš masko iz dveh žlic smetane in iz soka polovice limone. Masko odstrani s krpico, namočeno v mlačni vodi.

NAS RECEPT

Majska torta: Vzemi 10 dkg sladkorja in 8 rumenjakov; vse mešaj pol ure, da se zgosti. Posebej stepi 8 beljakov in 8 dkg sladkorja. Trd sneg pri-mešaj rumenjaku in dodaj 10 dkg čokolade v prahu, 16 dkg zmletih orehov in 4 dkg z rumom pokapanih krušnih drobtin. Vse stresi v kalup ali model in posipaš s krušnimi drobtinami. Torto pečeš pri zmerni vročini eno uro. Ko je ohlajena, jo premažeš s sladko smetano ali s čokoladnim ledom. Led pripraviš takole: 12 dkg masla vmešaš s 4 žlicami sladkorja v prahu, nato dodaj 5 dkg zmehčane čokolade, 2 rumenjaka in vse mešaš 20 minut ter daš v ledenico. Torto lahko posuješ še z drobno se-sekljanimi orehi, ki jih prej nekoliko opraviš na suhem sladkorju.

KROZEK MLADIH IZOBRAZENECV - TRST in KROZEK MLADIH IZOBRAZENECV IZ GORICE, prireditelja v nedeljo, 8. junija, celodnevni izlet v zgornjo Soško dolino, Udencenci se lahko prijavijo najkasneje do torka, 3. junija, v Trstu, ul. Commerciale 5/I. (telefon 28 770) ali pa v Gorici, na Travniku 18/II., kjer bodo vsak delavnik od 10. do 12. dobili vsa potrebna pojasnila.

OBJAVA

Ravnateljstvo slovenske nižje srednje šole v Trstu sporoča, da se prošnje za nižji tečajni, vstopni in sprejemni izpit vlagajo do 10. junija. Podrobnejša navodila daje tajništvo šole, ul. della Scuola Nuova 12, II. nadst.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 31. maja, ob 20.30 v prosvetni dvorani »A. Sirk« v Sv. Križu;

v nedeljo, 1. junija, ob 20.30 na dvorišču stavbe št. 76 v Nabrežini;

v ponedeljek, 2. junija, ob 20.30 na Kontovelu Marcel Pagnol

»T O P A Z E«

V četrtek, 5. junija, ob 20.30 na dvorišču stavbe št. 76 v Nabrežini

Josip Tavčar

»PRIHODNJO NEDELJO«

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29477

Našla je strica za pisalno mizo, vsega bledega in zaskrbljenega in z mračnim pogledom. Ko je vstopila, je dvignil glavo in pogledal nečakinja, kot da je ne pozna.

»Ah, ti si?... Ivanka... Usedi se... poklical sem te...« glas se mu je tresel, roka, ki je vtičala ključ v miznico, mu je bila kot odrevenela. »Hotel sem ti dati nekaj denarja,« je vzdihnil. Ivanki je postalo neprijetno.

»Urediti moramo, kot se spodobi. Nočem, da bi se moja nečakinja poročila kot beračica.«

Polagoma se je pomiril. Položil je na mizo škatlo ter povlekel iz nje šop bankovcev. Izročil jih je dekletu, ne da bi jih preštel.

»Tu, kupi si, kar želiš. Obleke, perilo, čevlje, vse, kar potrebuješ. Nočem, da bi kaj manjkalo. Toda,« je pripomnil, »ne omeni nič dekletoma. Tudi one bi hotele vsega, toda za sedaj si ne moremo vsega privoščiti. Tako torej, samo za eno uslugo te prošim...«

Pogledal je proti odprtemu oknu, da bi umaknil pogled vprašujočim očem nečakinje. »Veš, da sem se zapletel v neke posle, ki niso vsi prav... Med drugim sem vložil nekaj denarja tudi v modno trgovino Ferron v Fitzroy ulici... na dvorišču v tretjem nadstropju... zdi se skromna, a ima samo izbrano blago. Saj nimaš nič proti temu, da bi tam nakupila, kaj ne?«

»Nikakor ne! Prav rada,« je dejala Ivanka.

»Dobro,« jo je pohvalil Narth in se je umikal z očmi. »Naj-

bolje, da greš kar takoj tja. Če ti ne bo ugajalo, ni treba, da kupiš. Toda upam, da boš postrežena. Upravnici sem že sporočil. Saj veš, nekaj koristi bom imel tudi jaz...«

Napisal je naslov na listič in ga ji izročil.

»Pa še nekaj. Ker se boš več časa zamudila pri pomerjanju, plačaj avto izvoščku, da ne bo preveč stalo... potem najameš drugega. Če boš potrebovala še kaj denarja, kar pridi ponj. Na svadenje, draga...!«

Ivanka je pogledala njegov pepelnati obraz. Kar zasmilil se ji je dobri mož. »Toda stric, ali se ne počutite dobro,« ga je vprašala, ko je segla v njegovo mrzlo roko.

»Jaz? Ne, prav izobno se počutim. Kaj, vendar misliš! Pojdi, pojdi... tam te že pričakujejo.«

Ko je odšla, je Štefan z muko vstal in obrnil ključ v ključavnic. Tedaj so se odprla stranska vrata in v sobo je potihoma stopil Fing-Ho.

»Torej je urejeno,« je dejal z rezkim glasom. »Toda če se kaj hudega zgodi...« Fing-ho se je zasmel s svojim zoprnim glasom in si skrbno odpilnil las z rokava elegantne obleke.

»Pomirite se, dragi prijatelj,« je sladkobno začel, »nihče ji ne bo skrivil lasu! Koliko vznemirjanja zaradi enega dekleta... Sicer pa veste, da je to edino sredstvo, da upognemo Lynna...«

(Dalje)